

FRANZIZKO IRAZOLA

ELORRIO

Bizkai guztian erri ederra
Elorrio da, benetan,
arri landuzko etxe jatorrak
armarriak etxeurretan.
Izen aundiko gizon prestuak
sortu ditu belaunetan,
giza-gidari gartsu diranak
erri naiz eleiz bidetan.

ARGIAREN INDARRA

Nork zeazki azaldu Elorrio'k elizari eta gizadiari
emon dautsozan gizaseme ospetsuen izenak? Idaz-lan
ontan bere seme bikaiñ baten izena goratu nai dot.

Nor da Franzizko Irazola? Mixiolari gartsu ta lan-
zalea, gotzaiñ yaioa, Franzizkotar leiala, gizon burutsu
ta argia, mixio lurraldeetan bide-egille azkarra, jainko-
zale ta eliz-zale adoretua.

Aita Irazola'k Elorrio'n ikusi eban lenengoz lurral-
de eder onetako argia (1869, iraillak 23). Eta luzaro
barik, beste zeruko argi dizdiratsu bat sartu zan bere
biotz bigun eta garbian: Franzizkotarra izateko Jauna-
ren grazia. Eta mendiarte gerizpetsu areik itzirik
Peru'ra etorriko da amalau urteko mutikoa dalarik.

Zelan garaitu sasoi ontan erri-miña eta etxe-miña?
Zelan bere buruaz jabetu ikaste gogorak egin eta prai-
lle bizitza zorrotza bizitzeko? Giza-semeentzat eziñ-
alakoa dirudi. Baña Jaunaren graziaren indarrarentzat
ez dago eziñik. Ekiñ eta jarrai eleiz ikasteak amaiturik
meza Barria emoteko egun zoragarria argitu jakon
(1895, jorraillak 28).

BIOTZ AUNDIKOA

Gure artean esan oi dogu: "Esana da erraz, eta egiña
garratz". Esate utsak uskeria baño besterik ez dakar. Ez
dau merezi erriaren artze onik. Gure aita Irazola, oste-
ra, oso eginkorra eta emonkorra izango jaku bere bizi-
tzako egun guztietan. Beretzat egiña ez da garratza
izango biotz zabal eta aundikoa dalako.

Au dala ta Franzizkotarren artean praillegaien zu-
zendari eta etxeko Nagusi izango da. Bat-batera mixio
lanari gogo berroz ekingo dautso.

Egia da izan be: "Bakoitzak dau berezkoa". Aita
Irazola'k argi ta garbi darakus bere ganora ta gaitasuna
eleiz arazoetan. ori ikusirik, zer? Ukayali'ko Eliz-Pre-
fecto izango da lenengo, eta geroko baten bertako Go-
tzaiña.

Gizaldiaren alde zintzo jokatzeta mundu ontako
bete-bearrik goragarriena dozu, batez be emengo bear-
tsuen artean. Zelako aurrerapen ekintzak beteko ditu
gure Euskal seme eraginkorrak?

Ara: Amazonas baso marduletan ezin esan alako
ibillaldiak eta esplorazioak egingo ditu. Bertako leku
rik egokienetan mixiolari taldeak ipiñi, batez be monja
maratz eta arduratsuak. Onako aurrerapen bideak lu-
rrean eta biotzetan zabaltzen diardu eten barik.

Aita Rafael Gaztelu'gaz batera, au bai arrigarria!,
Concepcion erritik Satipo'raño, eta emendik Puerto
Okopa, Oventeni eta Atalaya'ra, auto-bidea zabalduko
dabe. Aita Irazola bera izan zan bidegintza onen mai-
xua. Geroko baten Peru'ko Jaurlaritzak emon eutsen
bearezko zan dirua ta laguntza.

Bide eder onen inguruetan badira lur yori eta lur-
giro ekartsuak. Bat-batean sortuko dira auzoak eta
erriak.

Mixio lurraldeetan ez dira falta antxiñako ainbeste
gauza oroigarriak, au da, illerri eta illobietako oroiga-
lluak, euren siniskeriaren irudiak eta zerak, esku-lanak,
eiza eta arrantza-tresnak. Aita Irazola arduratsu ibilliko
da onako oroigailuak batuten eta eurekin Erakusketa
ikusgarri bat eratuko dau. Geroago Erakusketa ori
Erroma'ra eroango dabe, ango eskabidez.

Gaztediaren aziera osobegikoa jako gure aita Fran-
zizko'ri eta Okopa'tik gertu Ikastetxe eder, zabal bat
egingo dau. Bere erraietatik sortuko dira Kristau zin-
tzoak, eliz gizonak eta ango errietan buruzagi izango
diranak.

Bere ibillaldi eta esplorazioai buruz egunari interes-
garriak idatzi zituan, eta Peru'ko aldizkarietan argitara-
tuak izan ziran.

Bere bizitza eder, argi ta dizdiratsua goxo-goxo
amatau zan irurogeta amasei urte zituala (1945, uztai-
llak 12).

Jaunak emon dagiola betiko argiaren zoriona Elo-
rrio'ko seme jator eta bikaiñari.

URIGUEN'TAR ZENON